

Mossen 'eten' fijn- en stikstof in Assisië, landschap van de toekomst langs de N65

Een wand van met mos begroeide panelen langs de N65. De plantjes nemen stikstof en fijnstof op uit de lucht. **Vormgeversduo Maartje Dros en Eric Klarenbeek** presenteerde dit opmerkelijke project in landschapspark Assisië in Biezenmortel als onderdeel van 'Common Ground'.

Gerrit van den Hoven
Biezenmortel

Vormgevers Maartje Dros en Eric Klarenbeek willen in landschapspark Assisië in Biezenmortel een moswerkplaats inrichten. Samen met bewoners van zorgcentrum Assisië willen ze al experimenteerd met een 3D-printer objecten van zaagsel en snoeiafval maken die vervolgens met mos laten begroeien. Die objecten kunnen buiten staan in het landschapspark, maar ook binnen in een van de gebouwen.

Volgende week wordt bekend of het aan de Design Academy in Eindhoven opgeleide vormgeversduo uit Zaandam verder kan met het project.

„Mossen hebben geen wortels. Ze halen hun voeding uit de lucht en kunnen fungeren als filter”, zegt Eric Klarenbeek. „Uit onderzoek van onder meer de universiteit van Wageningen blijkt dat ze stikstof en fijnstof uit de lucht halen.”

Waarom er dan nog niet overal met mos begroeide wanden staan? „Het is heel complex”, legt Klarenbeek uit. „Mossen zijn uiterst langzame groeiers. In het kader van een kunstproject langs de N65 zijn we nu twee jaar bezig om samen met boomkweker Aad Vermeer in Haaren te experimenteren met mosgroei. We hebben proeven gedaan met betontegels, gips-tegels, matten van textiel en met verschillende soorten mossen.

▲ Maartje Dros en Eric Klarenbeek bij hun proefobject langs de N65 dat door mos overwoekerd moet worden. FOTO:RON MAGIELSE/PIX4PROFS

Noem maar op. De meeste proeven mislukten. De mossen groeiden niet.”

Geprint

Toch is het duo er uiteindelijk in geslaagd om mossen te laten groeien op een geprint object. In dit geval van textielvezels. Langs de N65 staat zo'n geprint object waarop nu langzaam mossen verschijnen.

Met boomkwekers langs de N65 bij Biezenmortel en Haaren werkt het duo samen in Greenport Midden-Brabant, dat zich onder meer richt op het maken van fijnstof-

absorberende en CO₂-bindende wanden en overkappingen. Het project op Assisië ligt in het verlengde daarvan. De vormgevers en boomkwekers hopen straks bij de reconstructie van de N65 ervoor te zorgen dat mos het gehalte CO₂ en

Het is complex. De meeste proeven mislukten. Mossen groeiden niet

– Eric Klarenbeek

fijnstof vermindert. De *Mosswall* kan tegelijk dienen als geluidswal.

Het plan van Dros en Klarenbeek is onderdeel van Common Ground, een project op Assisië dat gebiedsontwikkeling, kunst en ontwerp combineert. Kunstenaars en ontwerpers komen met voorstellen die moeten bijdragen aan de ontwikkeling van het gebied tot landschap van de toekomst.

Oersterke bomen

Zo lanceerde Lobke Meekes een plan voor een bos van een hectare groot met vijfhonderd tot zevenhonderd oersterke bomen, bijeen-

gebracht door mensen die daar zaden van leveren.

Observatorium uit Rotterdam wil van een waterpartij in het recreatieve gedeelte van het park een ontmoetingsplaats maken.

Ook Neeltje ten Westenend uit Amsterdam, Jeroen Doorenweerd uit Tilburg en Matthijs Bosman uit Den Bosch presenteerden plannen voor Common Ground.

Het is de bedoeling van de zes ingediende voorstellen er vier verder te gaan ontwikkelen. De eerste resultaten zijn in 2020 te zien op de landelijke Landschapstriënnale in Het Groene Woud.